

BEVARINGSPLAN

2023-2028

VEJLE MUSE
ERNE

BEVARINGSPLAN

2023-2028

FORUDSÆTNINGER

Denne bevaringsplan tager sit udgangspunkt i den konservatorfaglige udtalelse fra december 2020 udarbejdet af Konserveringscentret i Vejle samt de tidligere "Teknisk Bevaringsplan 2013" og "Bevaringsplan for det arkæologiske område 2015".

Denne bevaringsplan er en revideret udgave af Bevaringsplan 2021, som blev udarbejdet til kvalitetsvurderingen 2021.

STATUS

Som det fremgår af den aktuelle konservatorfaglige udtalelse, så er de bevaringsmæssige forhold på Vejlemuseerne generelt gode, men der er flere tiltag, som kan og bør gøres for at optimere forholdene. Et væsentligt tiltag, som siden 2020 er gennemført, er en bedre klimaovervågning på både Kunstmuseet og Kulturmuseet. Teknisk Bevaringsplan 2013 pegede især på en længere række problematiske forhold ved udstillingerne og magasinerne på Egns museet i Vandel. Dette problem er løst ved tilbageførsel af samlingen til museumsforeningen, så Egns museet i Vandel ikke længere er en del af Vejlemuseerne.

ORGANISATION

Bevaringsarbejdet ligger under samlingsgruppen, som pt. udgøres af forskningschefen, den kunsthistoriske koordinator, Nyere Tids inspektør samt samlingsinspektøren.

SAMARBEJDER

Vejlemuseerne har et stærkt samarbejde med Konserveringscentret i Vejle, som udfører de fleste konserveringsopgaver for museet, fører tilsyn med museets andel af Fællesmagasinet og klimastyrede montrere i udstillingerne samt monitorerer for skadedyr i udstillingerne. Årligt afholdes møde med konserveringscentret omkring bevaringsmæssige problemstillinger og kommende opgaver prioriteres. Desuden har Vejle Kunstmuseum et mangeårigt samarbejde med Kunstkonserveringen i Aarhus.

BYGNINGSMÆSSIGE RAMMER

Vejlemuseerne udstiller og opbevarer museumsgenstande på følgende steder: Vejle Kunstmuseum, Kulturmuseet i Spinderihallerne, Randbøldalmuseet, Bindeballe Station og Fællesmagasinet. De fire udstillingssteder ejes af Vejle Kommune, mens Fællesmagasinet er en del af en erhvervsdrivende fond.

Ingen af bygningerne har vedligeholdelsesmæssige problemer af betyd-

ning for bevaringen af samlingerne.

For Vejle Kunstmuseum og Kulturmuseet i Spinderihallerne gælder dog, at der er tale om en kritisk lav beliggenhed i forhold til oversvømmelse.

Vejle Kommune har de senere år gjort flere tiltag i form af sluser og pumper for at mindske oversvømmelsesrisikoen. Ved opbygning af udstillinger og magasinering af fund bør der dog stadig tages hensyn til oversvømmelsesrisikoen.

BEVARINGSMÆSSIGE UDFORDRINGER FOR GENSTANDE PÅ DE ENKELTE LOKALITETER

VEJLE KUNSTMUSEUM

Udstillingerne befinder sig i en bygningsmasse, som er opført af 3 omgange, med hver sine problemstillinger i forhold til bevaring. Det helt overvejende problem har i den seneste tid været et ustabil klimaanlæg i den nyeste bygning samt overvågningen af klimaet generelt. Klimaanlægget er blevet renoveret og der er i 2022 etableret en omfattende klimamonitorering (Profort).

Det er et problem for opretholdelsen af et stabilt klima i Utzon-salen, at denne står i umiddelbar forbindelse med forhallen. Hvis den igangsatte mere detaljerede klimaovervågning påviser et betydeligt problem med den åbentstående dør i åbningstiden, bør der arbejdes på at få etableret en klimasluse.

Det er påpeget, at der er steder med for meget lys. Ved kommende lyssætning i udstillingerne skal der være fokus på at få kontrolleret lysmængden.

Et af tiltagene i Vejlemuseernes Visionsplan for 2023-2028 er etablering af udstillingsareal i det nuværende magasin i den nye bygning. Dette vil forudsætte en overflytning af de opmagasinerede værker til Fællesmagasinet. Dette vil være en bevaringsmæssig forbedring, da klimaet er mere stabilt og køligere på Fællesmagasinet. Risikoen for oversvømmelse minimeres også ved en flytning. Ved en kommende indretning til udstilling skal risikoen for oversvømmelse tænkes ind. Ligesom det af hensyn til klimastyringen i en kommende udstilling skal være en del af projektet at få etableret en klimasluse.

KULTURMUSEET

Museet er åbnet i nyindrettede lokaler i 2013. I forbindelse med udstillingernes opbygning blev der i meget stort omfang inddraget konservatorfaglig bistand. Der er klimastyring, som i 2023 har oplevet flere nedbrud. Der er i 2024 planlagt udskiftning af klimastyring. I lighed med på Vejle Kunstmuseum er ny klimamonitorering etableret i 2022.

Det er anbefalet i 2013 og igen i 2021, at adskillelsen mellem udstillingsarealet og museumsbutikken gøres mere lufttæt, da det vil kunne spare megen energi og gøre klimaet i udstillingerne endnu mere stabilt. Dette skal der arbejdes på at få udført. Det er påpeget, at der er enkelte steder med for meget lys. Ved kommende lyssætning i udstillingerne skal der være fokus på at få kontrolleret lysmængden.

RANDBØLDALMUSEET

Udstillingen er beliggende på 1. salen af et tidligere udhus til Randbøldal Fabrik. Huset er gennemrenoveret og fremstår i fin stand. I udstillingen, som er nyopsat i 2020 er ikke mange museumsgenstande.

Det er påpeget, at der er steder med for meget lys. Ved kommende lyssætning i udstillingerne skal der være fokus på at få kontrolleret lysmængden. Ligeledes er det påpeget, at der er benyttet uhensigtsmæssigt materiale i en montre. Dette er ændret.

BINDEBALLE STATION

Udstillingen er beliggende i stationsbygningens tidligere kontor. Den kan ses gennem ruder fra ventesalen og fra et opholdsrum, som har været en privat stue. Udstillingen er ca. 35 år gammel og der indgår kun et begrænset antal museumsgenstande. Der vides ikke noget om klimaet i udstillingen. Det skal undersøges nærmere. Kan gøres med en Tinytag-data-logger.

Der er fra en lokal interessegruppes side ønske om renovering af stationsområdet. I den forbindelse kan det komme på tale med en nyopstilling af udstillingen. Sker dette, skal der laves nutidige bevaringsmæssige løsninger og det skal vurderes, om skrøbelige museumsgenstande kan erstattes af tilsvarende rekvisitter.

FÆLLESMAGASINET

På Fællesmagasinet har museet de bedste bevaringsforhold for museumsgenstande. Eneste bygningsmæssige problem er nogle revner i gulvet, som tidligere er søgt udbedret uden held. De bør kunne lukkes med en fleksibel fuge.

Museet har genstande i Hal A (kunst, nyere tid, etnografica, arkæologisk træ); Hal B (arkæologisk materiale,

genstande af sten, større nyere tids genstande af metal, rekvisitter) og Hal C (våben i sikret afdeling og kunst) samt uudnyttet plads i kølemagasinet (genstande af syntetiske materialer).

I forbindelse med indflytningen på Fællesmagasinet er der foretaget en gennemtjekning af samlingen og behandling mod skadedyr. Da der er konstateret skægkræ både i Spinderihallerne og på Vejle Kunstmuseum, er der i 2020 truffet den forholdsregel, at intet (selv direkte fra udstillingerne) kommer ind på magasinet uden behandling mod skadedyr.

Klimaet styres, så der i Hal A og C er en luftfugtighed på 50%, mens der er mere tørt, nemlig 40% i Hal B. I hal B er et klimastyret skab til genstande (f.eks. arkæologisk jern, der ikke er glødet i forbindelse med konserveringen), som kræver et endnu lavere luftfugtighed. I kølemagasinet er en luftfugtighed på 30%

I Hal A står et mindre antal kunsthværker i kasser og venter på en bedre opbevaring. En del indrammet billedkunst er henstillet i et system på pallereoler, som ikke er hensigtsmæssigt af bevaringshensyn, da der er risiko for skader ved udtagning. Som nævnt ovenfor under Vejle

Kunstmuseum planlægges en overflytning af magasinet her til Fællesmagasinet. Løsningen, der arbejdes med, går ud på at placere grafikskabe og kompaktsystemet for ophængte værker i det hjørne i hal A, hvor der i dag er kunst. I forbindelse med flytningen skal begge magasinsystemer gennemgås og repareres. Værker som i dag er i Hal A kan enten placeres andet sted i Hal A, hvor der kan opsættes flere gitre til ophængning, eller helt eller delvis placeres andet sted på Fællesmagasinet.

På mezzaninen i Hal A er en større reol til skrøbelige faner, som skal opbevares faldt. Her skal nogle af museets faner anbringes køligt. Der er for nogle år siden påbegyndt etableringen af en egen reol til faner. Dette bør færdiggøres, så fanerne, som ikke behøver flad opbevaring, kan opbevares mere hensigtsmæssigt.

På samme mezzanin er en del mindre genstande anbragt på åbne magasinhylder uden at være pakket ned. Af bevaringsmæssige årsager vil det være mere hensigtsmæssigt at få disse genstande pakket ned, så de f.eks. ikke samler støv. En nedpakning vil også være hensigtsmæssig i forhold til en evt. senere overgang til kompaktmagasinering. I forbindelse med nedpakning bør de relativt få

genstande, som ikke er fotograferet blive det.

En del større genstande f.eks. polstrede og polerede møbler bør overdækkes med lærred for ikke lide skade af støv. Alternativt skal de gøres oftere rent.

Det er erfaret, at nogle tekstiler er foldet for skarpt ved nedpakningen. Tekstilsamlingen bør gennemgås med henblik på at få ompakket de problematiske genstande. Det bør overvejes, om nogle genstande af metal bør flyttes fra Hal A til det tørrere klima i Hal B.

I Hal B blev henstillet en del genstande, da Vejle Vindmølle i 2015 blev tømt for museumsgenstande og rekvisitter. Især de genstande, som er af træ, bør snarest flyttes til Hal A, da de er udsat for udtørring.

Det er ikke helt efter lejekontrakten, at der opbevares rekvisitter i Hal B.

Den arkæologiske samling på mezzaninen i Hal B står i æsker. Dog er der i mange æsker flere genstandsnumre i forskellige plastposer, gerne lynlåsposer. Da man har erfaret, og det er påpeget i den arkæologiske bevaringsplan fra 2015, at disse poser har en begrænset levetid, er museet i

videst mulige omfang holdt op med at anvende plastposer til magasinering, men anvender æsker og papirposer. Tilbage står at få ompakket de genstande, som befinder sig i plastposer. Særlig kritisk er det for genstande fra udgravninger i midten af 2010'erne, som ikke er blevet nummereret, hvor risikoen for sammenblanding er størst.

I bevaringsplanen for det arkæologiske område fra 2015 anbefales det også, at metalgenstande anbringes i tørreskab.

Da pladsregistreringen af den arkæologiske samling ikke er lavet korrekt, men der for hver sag er oprettet et "XO", som har en pladsregistrering for hele sagen, bør samlingen i forvejen gennemgås. Ved mere kompakt nedpakning, kan magasinpladsen også udnyttes bedre, og man er er forberedt til evt. overgang til kompaktmagasinering. Ved en gennemgang bør relevante genstande fotograferes.

En samlingsgennemgang af den arkæologiske samling kan ikke med rimelighed gennemføres for den nyere del af samlingen, før data er migreret fra MUD til SARA.

DEN BØR OPTIMALT OMFATTE:

- I. Udredning af nummerforbistringerne i den ældre samling.

2. Fotografering af relevante genstande.
3. Ompakning af genstande i fra plast til papirposer.
4. Mere kompakt nedpakning i større æsker af de mange små æsker, som står stablet højt.
5. Korrekt pladsregistrering af de enkelte genstandsnumre.
6. Udtagning af oldsager af metal og anbringelse af disse i tørreskab.

SIKRING, BEREDSKAB OG VÆRDIREDNING

Generelt er der høj sikkerhed og tidsvarende alarmer, hvad angår både tyveri og brand. Det er vigtigt, at der opretholdes en stor klarhed omkring sikkerhedsorganisationen.

Vejlemuseerne har særskilte planer for sikkerhed, beredskab og værdiredning bl.a. omhandlende forholdsregler i forbindelse med hændelser. Disse planer holdes løbende opdateret og de fortrolige dele opbevares med begrænset adgang i sbsys.

Arbejdet omkring sikkerheden på Fællesmagasinet varetages af personalet ved konserveringscentret.

RENGØRING

God rengøring er en vigtig forudsætning for at undgå skadedyr, og samtidig er en korrekt udført rengøring en forudsætning for at undgå skader på museumsgenstande. Konserveringscentret følger løbende udviklingen i skadedyrssituationen. På den måde kan områder lokaliseres, hvor rengøringen bør intensiveres. De ansvarlige inspektører modtager skadedyrsrapporterne og fører tilsyn med rengøringen på de respektive udstillingssteder. På Fællesmagasinet udføres rengøring af gulvfladerne med regelmæssige mellemrum under tilsyn af personale fra konserveringscentret. Fornøden rengøring af ikke nedpakkede museumsgenstande på magasinet iværksættes af samlingsinspektøren i samråd med konserveringscentret.

HÅNDTERING AF MUSEUMSGENSTANDE

Med jævne mellemrum afholder konserveringscentret kurser i korrekt håndtering og nedpakning af museumsgenstande. Museets personale deltager i relevant omfang i disse kurser.

TILSYN MED DEPOSITA

Vejlemuseerne har en større påtrængende opgave i form af tilsyn med deposita. Opgaven vurderes at være størst for Kunstmuseets vedkommende, hvor der er uddeponeret værker til en række kommunale institutioner. For Kulturmuseets vedkommende er opgaven mindre, da der er tale om uddeponeringer på et mindre antal museer påbegyndt i 2021.

DOKUMENTATIONS-MATERIALE

Vejlemuseernes dokumentationsmateriale befinder sig flere forskellige steder og på mange forskellige medier med hver sine bevaringsproblematikker. Bevaringen af dokumentationsmateriale har ikke været en højt prioriteret opgave de senere år, hvor genereringen af dokumentationsmateriale primært har været i digital form.

DIGITAL DOKUMENTATION

Der er 4 steder, hvor digital dokumentation opbevares:

1. SARA.
2. MUD (Museernes udgravnings data).
3. sbsys (Vejle Kommunes ESDH-system).
4. Drev på Vejle Kommunes servere.

Generelt er sikkerheden for data stor i alle 4 systemer, da der er sørget for backup på dem alle. Mindst sikker er drevene på Vejle Kommunes servere da det er muligt ved fejl, eller bevidst at flytte eller slette filer.

SARA er museets hoved database (collection management system). Det ejes og drives af SLKS. Museet betaler for at kunne bruge SARA. Migreringen af data fra det gamle system REGIN til SARA foregik i sommeren-efteråret 2019. Museets medarbejdere var på kursus i SARA ult. 2019 og primo 2020. Først i 2021 kom der rigtig gang i brugen af SARA. SARA kan håndtere personoplysninger på en sikker måde.

Som udgangspunkt er SARA det rigtige sted at opbevare digitalt dokumentationsmateriale, da SLKS er garant for sikkerheden. SARA er dog ikke velegnet til opbevaring af GIS-data (MapInfo-filer mm.)

MUD ejes og drives af en forening bestående af arkæologiske museer. I systemet opbevares alle typer dokumentationsmateriale fra arkæologiske undersøgelser undtagen GIS-data. SLKS har lovet at det vil kunne lade sig gøre at migrere data fra MUD til SARA. Dette lader dog stadig (medio 2023) vente på sig.

Sbsys har nu i en årrække været Vejle Kommunes ESDH (Elektronisk Sags og Dokument Håndterings)-system. Museet bruger systemet til håndtering af Kap. 8-sager indtil disse evt. viser sig at have antikvarisk indhold, og der oprettes museumssager. Desuden bruger museet systemet til opbevaring af digitale personoplysninger. Dette var især nødvendigt i perioden op til ibrugtagning af SARA, hvor GDPR-forordningen gjorde det umuligt at fortsætte med den hidtidige praksis med opbevaring op drev på Vejle Kommunes servere.

På drev på Vejle Kommunes servere ligger store mængder dokumentationsmateriale i form af rapporter, kommunikation, lister, fotos, GIS-data mm. Strukturen har desværre stadig præg af, at Vejlemuseerne ikke var blandt de førende i digitaliseringen i museumsverdenen, og der ikke tidligt har været erkendt noget behov for en systematisk struktur. Talrige, skiftende inspektører har således i et vist omfang opfundet deres egne datastrukturer.

Som oven for nævnt er sikkerheden mod utilsigtet flytning eller sletning af filer og mapper ikke særlig god. Fordelen ved brugen af drevene til opbevaring er den nemme og hurtige

tilgang til materialet, når man ved, hvor det befinder sig. En anden stor fordel er, at det er gratis for museet at opbevare data her.

Ideelt set bør materialet fra kommunens serverer overføres til SARA. Men det er umiddelbart en enorm opgave.

Fysisk dokumentationsmateriale

Både på Kunstmuseet og på Kulturmuseet befinder sig originalt analogt dokumentationsmateriale i form af protokoller, rapporter, notesbøger, korrespondance, dias, negativer, positiver, tegninger, opmålinger mm.

På Vejle Kunstmuseum befinder materialet sig på kontoret på 2. sal i et lille brandsikkert skab og i hængemapper i stålskabe. Klimaet på kontoret er ikke styret, men der kan blive meget varmt her oppe under taget, hvilket især for foto-materialer kan være problematisk. På sigt bør i første omgang foto-materialet digitaliseres og lægges i SARA, og originalmaterialet bør overflyttes til Fællesmagasinet.

På Kulturmuseet befandt dokumentationsmaterialet sig indtil 2015 hovedsagelig i et dertil indrettet

arkivrum i forbindelse med kontorerne på 1. sal i Spinderihallerne. Dette arkivrum blev nedlagt for at skabe mere kontorplads. Efterfølgende blev museumssager indeholdende bl.a. notater, rapporter og korrespondance samlet og anbragt på storkontoret i nummerorden i nyindkøbte hængemappe-skabe af stål, og originaltegninger fra arkæologiske undersøgelser blev sammen med notesbøger anbragt i et nyindkøbt brandsikkert skab. Fotomateriale i brevordnere blev overført til Fællesmagasinets Hal B og er for den arkæologiske del efterfølgende i stort omfang digitaliseret. Fotomateriale vedr. Nyere Tid står på reoler i storkontoret i Spinderihallerne. Opbevaringen af fotomaterialet er for en stor del i plast-lommer, hvilket ikke er nogen hensigtsmæssig langtidsopbevaring. Materialet bør pakkes ned i syrefrit papir og karton.

Sammentegninger og andet i storformat blev også i 2015 overført til Fællesmagasinets Hal B, hvortil også hovedparten af det analoge administrative arkiv fra Vejle Museum og Vejleegnens Museer blev overført. Vejle Museums ældre arkiv er på et tidligere tidspunkt overgivet til Vejle Stadsarkiv, hvor der findes materiale vedr. accessionen af tidligt indkomne genstande.

I Hal A på Fællesmagasinet befinder sig de "blåkort", som var museets seneste genstandsregistreringer forud for digitalisering. Her ligger de godt, men på sigt burde kortene tilgængeliggøres ved at blive scannet og lagt op som billedfiler på de respektive genstande i SARA.

Klimaet på kontoret på 1. sal i Spinderihallerne er ikke optimalt for langtidsoptbevaring. Her bliver bl.a. meget varmt om sommeren. På sigt vil det optimale være en digitalisering og opbevaring i SARA. Dette er en meget stor opgave, som kan tages i etaper. I første omgang bør man prioritere fotomaterialer, som er de mest sårbare. I museumssagerne opbevares således nogle fotomaterialer, som aldrig er kommet i brevordnere, som ellers var proceduren.

PRIORITERING AF BEVARINGSINDSATSEN

Ovenfor er i de enkelte afsnit nævnt talrige forhold, hvor bevaringsforholdene kan forbedres, men kun få er aktuelt meget kritiske. Nogle opgaver er svære at prioritere, da de hænger sammen med f.eks. formidlingsprojekter, der igen er afhængige af ekstern finansiering. På det tidspunkt, hvor en flytning af magasinet fra Kunstmuseet til Fællesmagasinet

påbegyndes, vil der ikke i en længere periode være kræfter til sideløbende at udføre andre større opgaver. Modsat vil en mulighed for ansættelse af en person f.eks. i seniorjob kunne fremskynde nogle opgaver, hvor faglig viden ikke er det væsentligste.

DE OPGAVER SOM UMIDDELBART PRIORITERES HØJEST ER:

1. Tilsyn med deposita. Er påbegyndt medio 2021
2. Tætning af sprækker ved glasdøre på Kunstmuseet.
3. Færdiggørelse af museets egen fanereol på mezzaninen i Hal A.

Da den kulturhistoriske samling er gennemgået for mindre end 20 år siden i forbindelse med overflytningen til Fællesmagasinet, og da der da blev foretaget fornøden konservering, er der ikke aktuelt planlagt nogen total samlingsgennemgang med henblik på betydningsvurdering og prioritering af bevaringsindsatsen. Der vil fremadrettet i forbindelse med de ovenfor skitserede bevaringstiltag omkring tekstilsamlingen og den arkæologiske samling blive foretaget en prioriteret udvælgelse af betydningsfulde genstande.

I 2013 blev der lavet stikprøveundersøgelse af bevaringstilstanden i hele samlingen. Resultatet er præsente-

ret i den tekniske bevaringsplan fra 2013. Resultatet må antages stadig at være gældende med det forbehold, at de problematiske udstillinger og magasiner i Vandel ikke længe re hører under Vejlemuseerne, og samlingen her er udskilt. Det anses for hensigtsmæssigt at gennemføre en stikprøveundersøgelse med jævne mellemrum. Da bevaringsforholdene anses for relativt gode og stabile, er det museets hensigt at gennemføre en ny stikprøveundersøgelse.

Vejlemuseernes brug af konservatorassistance følger aftaler med Konserveringscentret i Vejle og Kunstkonserveringen i Aarhus. Ud over et vist aftalt årligt timetal, køber museet sig til konservering af jordfund fra bygherrebetalte arkæologiske undersøgelser.

Der bruges af de fast aftalte konservatortimer både på egentlig konservering af genstande i samlingerne og på forebyggende og dokumenterende opgaver i forbindelse med udstillinger og magasiner. Det er museet håb, at der kan blive flere timer til egentlig konservering af samlingerne ved at skaffe eksterne midler til konservatorassistance ved udstillingsprojekter.